

LATVIJAS REPUBLIKAS FISKĀLĀS DISCIPLĪNAS PADOME

Reģ.nr. 90010248231, Smilšu ielā 1-512, Rīgā, LV-1919

E-pasts: fiskala.padome@gmail.com

**Fiskālās disciplīnas padomes
Potenciālā un nominālā iekšzemes kopprodukta novērtējuma darba grupas
protokols Nr. 1 (22)**

Rīgā

2024.gada 01.februārī.

Sanāksmi vada:

Fiskālās disciplīnas padomes priekšsēdētāja, Potenciālā un nominālā iekšzemes kopprodukta novērtējuma darba grupas (turpmāk – IKP DG) locekle I.Šteinbuka

Piedalās:

Fiskālās disciplīnas padomes loceklis (IKP DG vadītājs) <i>Sekretariāts –</i>	J.Priede
Fiskālās disciplīnas padomes sekretārs	N.Malnačs
Fiskālās disciplīnas padomes makroekonomikas eksperts	V.Zaremba
Fiskālās disciplīnas padomes jurists	I.Jansone

Pieaicinātās personas uz 1. un 2.darba kārtības punktu:

Latvijas Bankas Monetārās politikas pārvaldes vadītājs	U.Rutkaste
Latvijas Bankas Monetārās politikas pārvaldes Makroekonomikas analīzes daļas galvenā ekonomiste	D.Paula
Fiskālās disciplīnas padomes loceklis	A.Jakobsons
Fiskālās disciplīnas padomes loceklis	I.Golsts

Sanāksmi protokolē:

Fiskālās disciplīnas padomes jurists

I.Jansone

Sanāksme sākas plkst. 10:00 un notiek tiešsaistes videokonferenču platformā *MS Teams*.

Sanāksmes atklāšana – I.Šteinbuka atklāj sanāksmi un izsludina sēdes darba kārtību.

1. Latvijas tautsaimniecības attīstības bāzes scenārijs, t.sk. potenciālā IKP pieaugums un pieņēmumi par izlaides starpību

Ziņo: U.Rutkaste, D.Paula

U. Rutkaste, pirms iepazīstināt klātesošos sanāksmes dalībniekus ar Latvijas Bankas sagatavoto prezentāciju, komentē, ka ekonomikas lejupslīde, saskaņā ar jaunākajiem CSP datiem, 2023. gada nogalē bijusi ne tik dziļa kā prognozēts. Inflācija savukārt ir zema un tās krišanās atbilst prognozētajam scenārijam. Attiecībā uz inflācijas mazināšanu - pānāktais rezultāts joprojām ļoti trausls. Pastāv riski tuvo austrumu reģionā, kas var apgrūtināt energoresursu transportēšanu no Saūda Arābijas un ietekmēt inflāciju, jo saspringtā situācija reģionā apgrūtina kuģošanu un, līdz ar to, pieaug transportēšanas izmaksas. Ķīnas ekonomikas bremsēšanās pašlaik ir faktors, kas ierobežo naftas cenu kāpumu, bet atsākoties tās izaugsmei, situācija var mainīties. Kopumā monetārās politikas pasākumi ir spējusi strauji ietekmēt inflācijas kritumu, tomēr to var ietekmēt jaunas ģeopolitiskas pārmaiņas.

D. Paula ziņo par galvenajām aktualitātēm Latvijas ekonomikā 2023. gadā un prognozēm ekonomikas attīstībai turpmākos gados. Informē, ka pašlaik notiek darbs pie prognožu atjaunošanas, kas ir plānota š.g. martā. Ziņo par attīstības tendencēm ražošanas un pakalpojumu nozarēs, inflācijas cēloņiem un pieņēmumiem par inflācijas turpmāko attīstību. Komentē faktorus, kas var pozitīvi ietekmēt ekonomikas potenciālu turpmākajos gados, t.sk. nosaucot investīcijas, kuru avots ir gan ES fondi, gan privāto uzņēmumu finanses. Skaidro pašreizējo Latvijas bankas prognožu pamatpieņēmumus un iespējamās izmaiņas 2024. gada martā.

U. Rutkaste: attiecībā uz inflācijas ietekmi Latvijas ekonomikā – lielāka iedarbība bijusi nevis procentu likmju kāpumam, bet eiro valūtas kursam, uz kura izmaiņām Latvijas ekonomika reaģē ļoti strauji. Papildus tam Latvijas izaugsmi bremsē tirdzniecības partneru ekonomiku lejupslīde un tai sekojošais pieprasījuma trūkums.

Klātesošo diskusija par darba kārtības tēmu.

I.Šteinbuka lūdz papildus skaidrojumu par privātā sektora investīcijām, kas, ņemot vērā augstās procentu likmes, šķietami ir apstājušās, pašlaik aktuāls investīciju avots ir tikai ES fondi.

U. Rutkaste komentē, ka Latvijas Bankas skatījumā, privāto uzņēmēju investīciju aktivitātes nav apstājusies. Šāds priekšstats par komersantu veiktiem kapitālieguldījumiem ir izveidojies apmeklējot dažādu nozaru uzņēmumus. Lai gan kredītu pievilcība pašlaik ir zema, tomēr ir nozares, kas Covid-19 laikā un arī energokrīzes periodā spēja nopelnīt un uzkrāt līdzekļus. Pašlaik, gaidot jaunu ekonomikas izaugsmes ciklu, šie līdzekļi tiek izmantoti ražošanas jaudu palielināšanai.

J. Priede turpinot jautājumu par investīcijām, redzams, ka tautsaimniecībā ir lieli uzņēmumi, kas spēj paši finansēt kapitālos ieguldījumus un ir tie, kas tiek līdzfinansēti no ES fondiem. Bet ir arī tāda uzņēmumu kategorija, kam nav neviena no šīm iespējām. Banku vidē ir izskanējusi hipotēze, ka ir maz atbilstošu uzņēmumu, kuriem sniegt aizdevumu būtu lietderīgi. No banku piedāvājuma puses pastāv jautājums, kam sniegt aizdevumu un ko uzskatīt par augsta riska ieguldījumu? Cik tad ir Latvijā tādi uzņēmumi, kas var pretendēt uz bankas aizdevumu?

U. Rutkaste: Pašlaik sadalījums tirgū ir tāds, ka vienai trešdaļai uzņēmumu aizdevumu saņemt nebūtu problēmu, bet divas trešdaļas - tam nekvalificējas dažādu iemeslu dēļ. Kopumā Latvijā uzņēmumu skaits ir ļoti liels un šajā kopumā liela daļa ir tādi, kas nav kredītpējīgi. Turklāt brīvā tirgū nebūtu iespējama situācija, kad valdība piesaka komercbankām paredzēt noteiktu līdzekļu apjomu ko izsniegt uzņēmējiem aizdevumu veidā. Tomēr uzņēmumi, kam ir augsts attīstības potenciāls - parasti tiek kreditēti.

N. Malnačs: pašlaik ir uzsākta hipotekāro kredītu ņēmēju atbalsta programma, tomēr komercbankas iepriekš brīdināja par iespējamām tiesvedībām pret valsti. Kā hipotekāro kredītu ņēmējiem paredzētie atbalsta pasākumi ir ietekmējuši Latvijas finanšu sektoru un ekonomiku kopumā? Vai komercbankas ir uzsākušas kādas darbības tiesvedības kontekstā?

U. Rutkaste: pašlaik dažas komercbankas ir pārskatījušas komisijas maksas un mainījušas likmes specifiskiem aizdevumu veidiem, tomēr nevar droši teikt, ka tā ir reakcija tieši uz likumdevēja lēmumiem. Kopumā hipotekāro kredītu ņēmēju īpatsvars tautsaimniecībā nav tik liels, lai pēc atbalsta izmaksāšanas būtiski mainītos makro-rādītāji. Pagaidām lēmuma ievērojama ietekme vēl nav novērojama.

N. Malnačs: Saskaņā ar LB decembra prognozēm, šogad tiek sagaidīta 2% IKP pieaugums un 2% inflācija, kā arī prognozēts 4% budžeta deficīts. Vai ņemot vērā nedaudz optimistisku 2023. gada nobeigumu, LB šobrīd uzlabotu savas IKP un inflācijas prognozes? Kāpēc LB prognozē lielāku budžeta deficītu nekā FM?

U. Rutkaste: Kopumā, šobrīd LB joprojām prognozē gan 2% inflāciju, gan IKP pieaugumu, jo decembra prognozes esot bijušas nedaudz optimistiskas. Lielāku budžeta deficītu varētu izraisīt algu straujāks pieaugums publiskajā sektorā, kā arī LB ir konservatīvākas nodokļu ieņēmumu prognozes.

Nolēma:

1.1. Pieņemts zināšanai Latvijas Bankas prezentāciju par aktualitātēm Latvijas ekonomikas attīstībā.

I.Šteinbuka – par;

J.Priede -par.

2. Diskusija par turpmākiem sadarbības virzieniem

U.Rutkaste vērš uzmanību uz aktuāliem jautājumiem fiskālā politikā.

- Pašlaik jaunais fiskālais regulējums tiecas uz to, ka izdevumi aizsardzībai tomēr tiks atzīti par pasākumiem, kas neietekmē strukturālā deficīta apmēru un tādā gadījumā Latvijai jābūt izlēmīgākai šādu izdevumu kāpināšanā, būtu jāpārņem Polijas piemērs. Tomēr vienlaikus arī stingri jākontrolē valsts aizsardzībai atvēlēto līdzekļu izlietojums un atbilstība paredzētajam mērķim.
- Tuvākajā laikā var tikt uzsākta politiskā diskusija par nodokļu sloga mazināšanu darbaspēkam, tomēr pastāv jautājumi, kādi kompensējoši pasākumi tiks veikti budžeta ienākumu pusē (PVN, NĪN)? Ir bažas, ka varētu tikt pieļauta pensiju iemaksu novirzīšana šodienas patēriņam. Tas nav pieļaujams.
- Sakarā ar jaunā ES fiskālā regulējuma ieviešanu, kļūst aktuāls jautājums par ES un nacionālā regulējuma salāgošanu. Tādēļ ir nepieciešams savlaicīgi uzsākt viedokļu apmaiņu starp institūcijām, kas ar šo regulējumu saistītas.

I.Šteinbuka, saistībā ar iepriekš minētajiem jautājumiem, piedāvā paplašināt konsultatīvu sadarbību ar Latvijas Bankas ekspertiem. FM ir aicinājusi Padomi izteikt viedokli par iespējamajiem pilnveidojumiem nodokļu politikā. Attiecībā uz jauno fiskālo regulējumu, tas pašlaik ir saskaņots Eiropas Komisijā, bet vēl gaidāmas diskusijas Eiropadomē. Pašlaik ir saskaņots, ka jaunais regulējums ir sarežģītāks par iepriekšējo un tas ir balstīts arī uz ilgtermiņa makroekonomiskām prognozēm, kas, ņemot vērā ieilgušo nenoteiktību, ir riskanta pieeja. Attiecībā uz izdevumiem valsts aizsardzībai, Padome izteikusi viedokli, ka atbilstoši ES metodoloģijai šādi izdevumi nav atzīstami par vienreizējiem, bet kopumā ģeopolitiskā situācija ir pietiekami bīstama, lai "miera laikos" izstrādātās normas tiktu pilnveidotas.

Klātesošo diskusija par darba kārtības jautājumiem.

Nolēma:

2.1. Turpināt sadarbību un konsultācijas iezīmētajos sadarbības virzienos.

I.Šteinbuka – par;

J.Priede – par.

Sanāksmi slēdz plkst. 12:00.

2024.gada 01.februārī.

Fiskālās disciplīnas padomes priekšsēdētāja

I.Šteinbuka

Sēdes sekretārs

I.Jansone